

Ársreikningur 2016

A-deild LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

550197-3409

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-5
Áritun óháðs endurskoðanda.....	6
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	8
Efnahagsreikningur.....	9
Sjóðstreymi.....	10
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar.....	11
Skýringar.....	12-36
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	37
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	38

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

A-deild LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Stjórnin hefur einnig samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfsemi sjóðsins. Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að tryggja sjóðfélaga fyrir tekjumissi í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu og að teknu tilliti til áhættu.

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Fyrir árið 2016 er í fyrsta sinn gerður ársreikningur fyrir hverja deild LSR fyrir sig í stað eins ársreiknings fyrir LSR í heild sinni. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

Nýjar reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur þessi er gerður samkvæmt nýjum reglum Fjármálaeftirlitsins (FME) nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem koma nú til framkvæmda í fyrsta sinn fyrir árið 2016. Samanburðarfjárhæðum hefur verið breytt til samræmis. Heildaráhrif breytinganna eru að hrein eign sjóðsins m.v. árslok 2015 hækkar um 6.941 milljón kr. Áhrif á nafnávöxtun á árinu 2016 er 1,69% til hækkunar. Frekari upplýsingar um áhrif breytinganna er að finna í skýringum 2.2 og 18.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 497.723 milljónum kr. í árslok 2016 samanborið við 350.355 milljónir kr. árið áður. Aukning eigna nam 147.367 milljónum kr. milli ára en þar af voru greiðslur frá ríkissjóði 117.230 milljónir kr. vegna lífeyrisauka og til að koma áfallinni stöðu í jafnvægi.

Nafnávöxtun á árinu 2016 var 4,3% sem samsvarar 2,1% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun þegar rekstrarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum var 2%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 6,2%, síðustu 10 ára 0,8% og frá stofnun sjóðsins árið 1997 hefur meðaltalið verið 3,4%.

Iðgjaldagreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Á árinu 2016 námu lögbundin iðgjöld 24.815 milljónum kr. samanborið við 22.240 milljónir kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum í mánuði, voru 24.575 á árinu 2016 samanborið við 23.895 á árinu 2015. Í árslok 2016 áttu 61.700 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Greiðslur ríkissjóðs vegna lífeyrisauka og skuldbindinga

Í tengslum við breytingar á lögum nr. 1/1997 um LSR greiddi ríkissjóður aukalega 117.230 milljónir kr. inn í sjóðinn í árslok 2016. Fjárhæðin skiptist þannig að 10.418 milljónir kr. eru til að koma áfallinni stöðu sjóðsins í jafnvægi og 106.812 milljónir kr. eru til að fjármagna muninn til framtíðar á milli nýs aldurstengds réttindakerfis og eldra réttindakerfis sem byggir á jafnri réttindaávinnslu. Nýr aldurstengdur sjóður tekur til starfa 01.06.2017. Nánari upplýsingar má finna í skýringu 3.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2016 námu greiðslur til lífeyrisþega 4.892 milljónum kr. samanborið við 4.224 milljónir kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 5.268 á árinu 2016 samanborið við 4.506 á árinu 2015.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 10.597 milljónum kr. samanborið við 31.910 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 411 milljónum kr. samanborið við 345 milljónir kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,10% samanborið við 0,11% árið áður. Stöðugildi LSR voru 49,3 á árinu 2016 og hlutdeild A-deildar voru 23 stöðugildi. Hlutdeild A-deildar í launakostnaði LSR nam 199 milljónum kr. af heildarfjárhæð launa og 45 milljónum kr. af launatengdum gjöldum. Sjá nánari upplýsingar í skýringu 7.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg úttekt miðað við árslok 2016 sýnir að heildareignir sjóðsins námu 2,8% umfram heildarskuldbindingar samanborið við 9,3% neikvæða stöðu í árslok 2015. Tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar mikið milli ára vegna innborgana frá ríkissjóði í tengslum við breytingar á sjóðnum. Við úttektina er miðað við að ávöxtun eigna sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysliverðs. Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti og í skýringu 14.

Stjórnarhættir og áhættustýring

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuyfirlýsingu sjóðsins segir; LSR tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öflugla upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórnin ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans, gengur frá starfslýsingu hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins í umboði stjórnar.

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins.

Stjórn LSR hefur samþykkt sérstaka stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrga stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótum stjórnarháttu hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn LSR hefur jafnframt sett sér sérstakar starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verksvið stjórnar. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktu sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri innri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér. Hér að neðan er að finna yfirlit yfir helstu reglur, leiðbeiningar og gögn um stjórnarhætti sem lífeyrissjóðurinn fylgir. Neðangreindur listi er þó ekki tæmandi heldur settur fram til upplýsinga. Lög, reglur og leiðbeinandi tilmæli FME eru m.a. aðgengileg á vef FME.

Lög:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir og reglur:

- Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015.
- Reglur um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða nr. 180/2013.
- Reglur um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða nr. 577/2012.
- Reglugerð um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar nr. 916/2009.
- Reglugerð um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 391/1998.

Leiðbeinandi tilmæli FME:

- Leiðbeinandi tilmæli um upplýsingakerfi eftirlitsskyldra aðila nr. 2/2014.
- Leiðbeinandi tilmæli um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum nr. 6/2014.
- Leiðbeinandi tilmæli um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingadeilda lífeyrissjóða nr. 1/2013.
- Leiðbeinandi tilmæli um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar nr. 2/2013.
- Leiðbeinandi tilmæli um hæfi lykilstarfsmanna nr. 3/2010.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Innri reglur LSR:

- Hluthafastefna LSR.
- Reglur LSR um hlutverk stjórnar, framkvæmdastjóra og annarra starfsmanna við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar LSR um rekstur.
- Samþykktir LSR.
- Siða- og samskiptareglur LSR.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar LSR.
- Stjórnarháttayfirlýsing LSR.
- Verklagsreglur LSR um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna LSR.

Stjórn sjóðsins setur fjárfestingastefnu fyrir sjóðinn en í henni eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum hans. Þá hefur stjórn sjóðsins samþykkt áhættustefnu en áhættustýring hjá sjóðnum byggir á framangreindum leiðbeinandi tilmælum FME. Markmið áhættustefnunnar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri sjóðsins. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 17.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og hefur sjóðurinn innleitt virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Í júní 2016 samþykkti Alþingi töluverðar breytingar á lögum um ársreikninga. Lagabreytingarnar gilda með afturvirkum hætti frá og með 1. janúar 2016. Meðal lagabreytinganna er krafa um að í yfirliti með skýrslu stjórnar tiltekinna félaga skuli fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif sjóðsins í tenglum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gera grein fyrir stefnu sjóðsins í mannréttindamálum og hvernig hann spornar við spillingar- og mútumálum. Hafi sjóðurinn ekki stefnu í tengslum við eitt eða fleiri mál samkvæmt lögnum skal gera skýra og rökstudda grein fyrir því í yfirlitinu. Sjóðurinn telst eining tengd almannahagsmunum og fellur undir fyrrnefndar kröfur um upplýsingagjöf sem koma til vegna innleiðingar á tilskipun Evrópusambandsins. Þess má geta að fyrir félög í aðildarríkjum Evrópusambandsins gildir ákvæðið frá og með árinu 2017. Vegna þess skamma tíma sem leið frá lagabreytingunum til loka reikningsárs hefur sjóðnum ekki reynst unnt að innleiða þetta ákvæði. Innleiðing mun eiga sér stað á árinu 2017 og fyrrgreindar upplýsingar munu verða birtar í næsta ársreikningi sjóðsins.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga. Sjóðurinn er í tryggingafræðilegu jafnvægi til framtíðar og því fær um að standa við skuldbindingar sínar gagnvart sjóðfélögum.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá árinu 2008 hafa lífeyrissjóðir búið við gjaldeyrishöft með tilheyrandi takmörkunum á fjárfestingar erlendis. Undanfarin ár hafa lífeyrissjóðir þó fengið undanþágu til að fjárfesta erlendis fyrir tiltekna fjárhæð hverju sinni. Þann 14. mars s.l. var gjaldeyrishöftum formlega aflétt og hefur óvissu um fjárfestingarheimildir erlendis í framtíðinni þar með verið eytt.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn LSR og framkvæmdastjóri staðfesta hér með ársreikning sjóðsins með undirskrift sinni.

Reykjavík 5. apríl 2017

Í stjórn LSR

Þórveig Þormóðsdóttir, formaður stjórnar

Gunnar Björnsson, varaformaður stjórnar

Árni Stefán Jónsson

Áslaug María Friðriksdóttir

Guðrún Ögmundsdóttir

Unnur Pétursdóttir

Viðar Helgason

Þórður Á. Hjaltested

Framkvæmdastjóri

Haukur Hafsteinsson

Áritun ríkisendurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning A-deildar LSR fyrir árið 2016. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit yfir breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu A-deildar LSR, upplýsingar um mikilvægar reikningskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Við staðfestum að samkvæmt okkar bestu vitund eru í skýrslu stjórnar veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða og koma ekki fram í skýringum.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af efnahag A-deildar LSR og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2016, afkomu hennar og breytingu á handbæru fé á árinu 2016, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð A-deild LSR og höfum unnið í samræmi við settar siðareglur fyrir endurskoðendur á Íslandi. Við teljum að við endurskoðunina hafi verið aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að undirbyggja álit okkar.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri (hér eftir nefnd stjórnendur) eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórnendur eru einnig ábyrgir fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar við gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi

Við gerð ársreikningsins eru stjórnendur ábyrgir fyrir mati á rekstrarhæfi sjóðsins og almennt er gengið út frá rekstrarhæfi við samningu ársreiknings. Ef vafi leikur á rekstrarhæfi skal gerð grein fyrir því í ársreikningnum með viðeigandi skýringum.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar.

Nægjanlega vissa er mikið öryggi en ekki trygging þess að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins, einar og sér eða samanlagðar.

Endurskoðun okkar er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla og hún byggir á faglegri dómgreind og gagnrýni. Í því felst að okkur ber að:

- Greina og meta hættuna á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, skipuleggja og framkvæma endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og afla endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að undirbyggja álit okkar. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá reglum innra eftirlits.
- Afla skilnings á innra eftirliti í þeim tilgangi að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir.
- Meta hvort reikningskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda ásamt tengdum skýringum séu viðeigandi.
- Meta forsendu stjórnenda á rekstrarhæfi og meta á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.

Áritun ríkisendurskoðanda

- Meta í heild sinni hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum, leggja mat á framsetningu, uppbyggingu og innihald, þar með talið skýringar með tilliti til glöggrar myndar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og verulega annmarka á innra eftirliti og önnur mikilvæg atriði sem koma upp við endurskoðun okkar.

Við höfum afhent stjórn og endurskoðunarnefnd yfirlýsingu þess efnis að við uppfyllum ákvæði siðareglna er varðar óhæði.

Ríkisendurskoðun, 5. apríl 2017

Sveinn Arason
Ríkisendurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016

	Skýr.	2016	2015
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		6.404.932	5.728.259
Iðgjöld launagreiðenda		18.413.017	16.502.930
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		(3.402)	8.878
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga	3	117.230.000	0
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði		200.495	165.663
		<u>142.245.042</u>	<u>22.405.730</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	4.891.954	4.223.736
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.2	171.134	189.498
		<u>5.063.088</u>	<u>4.413.234</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1	(5.705.509)	17.716.663
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.2	15.781.425	13.596.671
Vaxtatekjur af handbæru fé		692.438	808.160
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		4.975	7.836
Fjárfestingargjöld	6	(176.280)	(219.325)
		<u>10.597.048</u>	<u>31.910.006</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7	410.659	344.962
Önnur gjöld		762	0
		<u>147.367.581</u>	<u>49.557.541</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		147.367.581	49.557.541
Hrein eign frá fyrra ári		<u>350.355.119</u>	<u>300.797.578</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>497.722.700</u>	<u>350.355.119</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2016

	Skýr.	2016	2015
Eignir			
Fjárfestingar	10,16		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	8	156.082.374	142.361.050
Skuldabréf	9	304.315.664	189.148.495
Fullnustueignir		94.621	53.772
		<u>460.492.659</u>	<u>331.563.317</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur		1.805.878	1.769.123
Aðrar kröfur	3	2.408.952	23.499
		<u>4.214.830</u>	<u>1.792.622</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	11	455.266	466.358
Handbært fé		32.807.293	16.775.283
		<u>497.970.048</u>	<u>350.597.580</u>
Skuldir			
Áfallin lífeyrisskuldbinding	12	69.485	52.945
Aðrar skuldir	13	177.864	189.516
		<u>247.348</u>	<u>242.461</u>
		<u>497.722.700</u>	<u>350.355.119</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok			
Skuldbindingar utan efnahags	15		
Aðrar skýringar	17-18		
Kennitölur	19		

Sjóðstreymi árið 2016

	2016	2015
Inngreiðslur		
Iðgjöld	24.978.685	22.072.234
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga	24.010.885	0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	776.652	776.103
Aðrar inngreiðslur	103.052	83.200
	<u>49.869.274</u>	<u>22.931.537</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	5.035.131	4.425.475
Rekstrarkostnaður	432.960	322.106
Fjárfesting í rekstrarfjárumunum	1.864	2.686
Aðrar útgreiðslur	185.283	225.793
	<u>5.655.238</u>	<u>4.976.061</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>44.214.036</u>	<u>17.955.476</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.667.733	1.705.029
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(33.763.352)	(20.833.918)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	12.433.889	6.936.038
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	17.824.398	16.986.235
Keypt skuldabréf	(44.021.776)	(26.949.525)
Seld skuldabréf	17.797.172	9.135.229
Uppgjör afleiðusamninga	0	(618.015)
Yfirteknar fullnustueignir	(78.715)	(56.465)
Seldar fullnustueignir	37.126	90.484
Innborgaðar tekjur vegna fullnustueigna	2.880	840
Gjöld vegna fullnustueigna	(2.141)	(5.191)
	<u>(28.102.786)</u>	<u>(13.609.260)</u>
Breyting á handbæru fé	16.111.250	4.346.216
Gengismunur af handbæru fé	(79.239)	39.894
Handbært fé í upphafi árs	16.775.283	12.389.173
Handbært fé í lok árs	<u><u>32.807.293</u></u>	<u><u>16.775.283</u></u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu 31. desember 2016

Eignir	Skýr.	2016		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		497.722.700	0	497.722.700
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		447.071	0	447.071
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(2.378.639)	0	(2.378.639)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(4.882.791)	0	(4.882.791)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(3.251.550)	(5.356.291)	(8.607.841)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	276.508.807	276.508.807
Eignir samtals		<u>487.656.790</u>	<u>271.152.516</u>	<u>758.809.306</u>

Skuldbindingar

Ellilífeyrir		345.335.701	314.499.789	659.835.490
Örorkulífeyrir		26.464.793	27.199.357	53.664.150
Makalífeyrir		10.917.852	10.735.100	21.652.952
Barnalífeyrir		577.464	2.461.656	3.039.120
Skuldbindingar samtals		<u>383.295.810</u>	<u>354.895.902</u>	<u>738.191.712</u>

Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>104.360.980</u>	<u>(83.743.386)</u>	<u>20.617.595</u>
------------------------------------	----	--------------------	---------------------	-------------------

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		27,2%	-23,6%	2,8%
--	--	-------	--------	------

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		3,1%	-22,5%	-9,3%
---	--	------	--------	-------

Eignir	Skýr.	2015		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		350.355.119	0	350.355.119
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		3.150.299	0	3.150.299
Mismunur á bókfærðu verði og matsverði skráðra hlutabréfa		(1.147.372)	0	(1.147.372)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(3.801.119)	0	(3.801.119)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(2.897.403)	(4.858.055)	(7.755.457)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	248.138.818	248.138.818
Eignir samtals		<u>345.659.524</u>	<u>243.280.764</u>	<u>588.940.288</u>

Skuldbindingar

Ellilífeyrir		300.495.308	277.132.486	577.627.794
Örorkulífeyrir		24.116.059	24.419.056	48.535.115
Makalífeyrir		10.126.341	9.999.772	20.126.112
Barnalífeyrir		488.816	2.381.854	2.870.670
Skuldbindingar samtals		<u>335.226.523</u>	<u>313.933.167</u>	<u>649.159.690</u>

Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>10.433.001</u>	<u>(70.652.404)</u>	<u>(60.219.402)</u>
------------------------------------	----	-------------------	---------------------	---------------------

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		3,1%	-22,5%	-9,3%
--	--	------	--------	-------

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		1,6%	-21,6%	-9,7%
---	--	------	--------	-------

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

A-deild LSR tók til starfa árið 1997. Lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum, til samræmis við nýjar reglur FME um ársreikninga lífeyrissjóða sem komu til framkvæmda við gerð ársreikninga lífeyrissjóða fyrir árið 2016.

2.2 Breytingar á reikningsskilaaðferðum

Uptaka á reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 leiðir til breytinga á mati og framsetningu ýmissa liða reikningsskilanna. Samanburðarfjárhæðum er jafnframt breytt. Finna má nánari upplýsingar um breytingarnar og áhrif þeirra í skýringu 18.

2.3 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.4 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda, geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Stigskipting gangvirðis, sjá skýringu 16.2.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 14.

2.5 Iðgjöld og réttindi

Við mat á óinnheimtum iðgjöldum í árslok er m.a. stuðst við upplýsingar um greiðslur sem hafa átt sér stað eftir lok reikningsársins. Áætluð óinnheimt iðgjöld í árslok eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur.

Iðgjald til sjóðsins er 15,5% af heildarlaunum þar sem sjóðfélaginn greiðir 4% iðgjald og launagreiðandinn 11,5%. A-deild er stigasjóður þar sem sjóðfélagar fá réttindi, óháð aldri, í hlutfalli við þau iðgjöld sem greidd eru.

Miðað er við 65 ára lífeyristökualdur en réttur til töku ellilífeyris er ekki háður starfslokum heldur er þar almenn heimild til að hefja töku lífeyris milli 60 og 70 ára aldurs.

Skýringar

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að fráðregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem greint er frá í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap, sem og breytingar á gangvirði.

Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að fráðregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánnum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn aðrar fjárfestingartekjur falla m.a. tekjur af fullnustueignum lífeyrissjóðsins.

d) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknanir til fjármálafyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu er greint frá áætlaðri umsýsluþóknun vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og framtakssjóðum.

2.7 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánar skýringu 7.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum, bundnum bankainnistæðum, fjárfestingum í íbúðarhúsnæði og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldin eru til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréfaeign, sem sjóðurinn tilgreinir að haldið verði til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 16. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

Skýringar

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 9 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og fært í afskriftarrekning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

2.10 Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádrögnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig:

- i) Fasteign 1,5%
- ii) Innréttingar og skrifstofutæki 10-15%
- iii) Tölvubúnaður 33,3%

2.11 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.12 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert kaupgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

3. Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga

Í desember 2016 samþykkti Alþingi breytingar á lögum um A-deild LSR. Samkvæmt lögnum verður tekið upp breytt réttindakerfi hjá sjóðnum 1. júní n.k. Eftir breytinguna ávinna sjóðfélagar sér réttindi í aldurstengdu réttindakerfi og lífeyristökualdur verður miðaður við 67 ára aldur.

Núverandi sjóðfélögum er, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum, áfram tryggð óbreytt jöfn réttindaávinnsla og óbreyttur 65 ára lífeyristökualdur. Til að tryggja óbreytt réttindi og til að mæta halla á stöðu sjóðsins lagði ríkið 117,2 milljarða kr. inn í sjóðinn þann 29. desember. Fjárhæðin skiptist þannig að 10,4 milljarðar kr. eru til að rétta af áfallna tryggingafræðilega stöðu sjóðsins og 106,8 milljarða kr. lífeyrisaukasjóður er til að fjármagna muninn milli réttindakerfanna tveggja.

Rúmlega helmingur framlagsins var greiddur með skuldabréfum á Lánasjóð íslenskra námsmanna sem ríkið framseldi til sjóðsins. Bréfin eru með beinni ábyrgð ríkissjóðs. Sjá má nánari sundurliðun framlagsins í töflu hér að neðan:

Skuldabréf útgefið af LÍN	60.815.955
Ríkisskuldabréf RÍKH 18	20.000.000
Ríkisskuldabréf RÍKB 28	10.000.000
Greitt með erlendum gjaldeyri	13.487.885
Greitt með íslenskum krónum	10.523.001
Lánasamningur tryggður með veði í fasteignum	2.403.160
	<u>117.230.000</u>

Lánasamningur sem tilgreindur er í töflu hér að ofan er færður á meðal annarra krafna í ársreikningi en áreiðanleikakönnun stendur yfir á undirliggjandi veðum.

Sjóðurinn hefur til varðveislu varúðarsjóð að fjárhæð 8,4 milljarða kr. sem ríkissjóður hefur lagt fram. Varúðarsjóðinum er ætlað að standa að baki lífeyrisaukasjóði að fjárhæð 106,8 milljarðar kr. ef eignir hans duga ekki til að hann geti staðið við hlutverk sitt. Varúðarsjóður er ekki færður meðal eigna í árslok.

4. Lífeyrir

4.1 Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Ellilífeyrir	2.908.450	2.219.664
Örorkulífeyrir	1.735.086	1.761.969
Makalífeyrir	121.172	114.261
Barnalífeyrir	127.245	127.842
	<u>4.891.954</u>	<u>4.223.736</u>

4.2 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Kostnaður vegna örorkumats	8.696	7.286
Kostnaður vegna endurhæfingar	162.438	182.211
	<u>171.134</u>	<u>189.498</u>

Skýringar

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2016	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samts 2016	Hreinar tekjur samts 2015
Marel hf	8.164.800	67.161	(274.097)	(206.936)	3.141.294
Icelandair Group hf	7.890.960	225.400	(4.150.673)	(3.925.273)	4.666.116
Össur hf	7.725.900	36.710	(1.358.484)	(1.321.774)	1.727.429
Reitir fasteignafélag	6.950.790	105.554	718.489	824.042	1.875.223
Hagar hf	6.085.800	173.740	1.036.012	1.209.752	707.954
Landsbréf, Veltubríf II	4.524.818	0	(52.445)	(52.445)	19.636
Eimskipafélag Íslands hf	3.612.000	91.455	1.107.319	1.198.774	104.519
N1 hf	2.999.250	81.900	1.180.507	1.262.407	487.200
HB Grandi hf	2.811.900	162.435	(1.551.734)	(1.389.299)	673.133
Síminn hf	2.245.775	42.753	(350.654)	(307.901)	431.149
Aðrar eignir	19.918.823	677.079	2.707.955	3.385.034	1.917.696
	<u>72.930.816</u>	<u>1.664.188</u>	<u>(987.806)</u>	<u>676.381</u>	<u>15.751.350</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2016	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samts 2016	Hreinar tekjur samts 2015
MFS FCP Global Equity	12.962.016	(1.656.968)	804.840	(852.128)	43.286
Vanguard Global Stock Index	10.509.225	(2.311.094)	1.629.053	(682.041)	41.522
Schroder Global Core	6.572.221	(856.684)	541.712	(314.972)	63.816
Schroder Global Quant Value	4.795.823	(551.211)	418.001	(133.210)	(139.256)
JP Morgan Funds - Global Dynamic C ...	4.760.697	(690.322)	127.480	(562.842)	(50.534)
Morgan Stanley	4.497.882	(570.765)	(9.699)	(580.464)	90.570
T. Rowe Price US Large Growth	3.873.922	(530.993)	106.094	(424.899)	441.489
Wellington Global Quality Grow	3.444.670	(321.259)	89.976	(231.283)	0
EFG Global Equity	2.540.610	(367.736)	66.688	(301.049)	43.978
Seilern Stryx Fund	2.194.504	(311.711)	94.064	(217.647)	187.880
Aðrar eignir	26.999.989	(3.612.993)	1.531.638	(2.081.355)	1.242.564
	<u>83.151.558</u>	<u>(11.781.736)</u>	<u>5.399.846</u>	<u>(6.381.890)</u>	<u>1.965.314</u>

Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum **(5.705.509)** **17.716.663**

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2016	Samtals 2015
Ríkistryggð skuldabréf	1.146.821	(151.579)	0	995.242	7.927.090
Skuldabréf sveitarfélaga	758.527	0	0	758.527	752.417
Skuldabréf lánastofnana	193.365	0	44.238	237.603	18.323
Skuldabréf fyrirtækja	1.308.509	0	0	1.308.509	1.018.124
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	2.206.102	0	(252.564)	1.953.537	1.778.997
	<u>5.613.323</u>	<u>(151.579)</u>	<u>(208.326)</u>	<u>5.253.418</u>	<u>11.494.951</u>

Skýringar

Skuldabréf færð á gangvirði	Gangvirðis-	Áhrif	Niðurfærsla	Samtals 2016	Samtals 2015
	breyting	gjaldmiðils			
Ríkistryggð skuldabréf	9.776.128	0	0	9.776.128	2.063.307
Skuldabréf lánastofnana	751.878	0	0	751.878	38.413
	10.528.006	0	0	10.528.006	2.101.721
Samtals tekjur af skuldabréfum	16.141.330	(151.579)	(208.326)	15.781.425	13.596.671

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:	2016	2015
	Niðurfærsla 1.1	2.586.473
Endanlega afskrifað á árinu	(2.147.944)	(84.526)
Breyting á niðurfærslu	208.326	112.504
Niðurfærsla 31.12	646.856	2.586.473

6. Fjárfestingargjöld

Árið 2016	Bein	Áætluð	Fjárfestingar- gjöld samtals
	fjárfestingar- gjöld	fjárfestingar- gjöld	
Umsýslubóknanir:			
Vegna innlendra verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða	0	20.304	20.304
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða og annarra sjóða	0	56.836	56.836
Vegna erlendra verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða	49.768	336.259	386.027
Vegna erlendra fagfjárfestastjóða og annarra sjóða	69.204	35.843	105.047
	118.972	449.242	568.214
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	32.680	0	32.680
Vörslubóknanir	25.094	0	25.094
Önnur fjárfestingargjöld	(466)	0	(466)
	176.280	449.242	625.522

Árið 2015	Bein	Áætluð	Fjárfestingar- gjöld samtals
	fjárfestingar- gjöld	fjárfestingar- gjöld	
Umsýslubóknanir:			
Vegna innlendra verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða	0	17.580	17.580
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða og annarra sjóða	1.301	47.417	48.718
Vegna erlendra verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða	121.368	261.961	383.329
Vegna erlendra fagfjárfestastjóða og annarra sjóða	62.216	34.265	96.481
	184.885	361.223	546.108
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	22.360	0	22.360
Vörslubóknanir	20.909	0	20.909
Önnur fjárfestingargjöld	(8.829)	0	(8.829)
	219.325	361.223	580.548

Skýringar

Bein fjárfestingargjöld námu 176,3 milljónum kr. á árinu 2016 og koma fram í yfirlit um hreina eign til greiðslu lífeyris. Því til viðbótar eru áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld en hjá nokkrum vörslu- eða stýringaraðilum verðbréfasafna liggja kostnaðarupplýsingar ekki fyrir og er sá kostnaður því innifalinn í gengi viðkomandi sjóða. Miðað við umsamin þóknanahlutföll og meðalstöðu hvers safns fyrir sig er áætlað að umsýsluþóknun til viðbótar beinum fjárfestingargjöldum hafi numið 449,2 milljónum kr. á árinu 2016.

7. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2016	2015
Laun og launatengd gjöld	594.388	514.399
Upplýsingatækni, rekstur tölvukerfa og upplýsingaveitur	152.712	134.875
Aðkeypt þjónusta og kynningarkostnaður	44.805	38.562
Fjármálaeftirlitið, eftirlitsgjald	36.158	35.519
Árgjald til Landsamtaka lífeyrissjóða og Umboðsmanns skuldara	28.433	29.944
Burðargjöld, birtingarkerfi og prentkostnaður	30.268	27.950
Afskrift fasteignar og fastafjármuna	20.225	20.510
Ýmiss skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	74.595	76.655
	981.584	878.413
Kostnaður greiddur af öðrum	(570.925)	(533.451)
Samtals skrifstofu- og stjórnunarkostnaður A-deildar LSR	410.659	344.962

Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga (LH) er með útvistunarsamning við LSR sem annast allan rekstur LH, m.a. skráningu iðgjalda, ávöxtun fjármuna, bókhald, afgreiðslu lífeyris og útlána og alla aðra þjónustu við sjóðfélaga LH. LSR annast einnig ársskýrslugerð fyrir LH og öll nauðsynleg skil á gögnum til endurskoðanda. LSR sér jafnframt um öll skýrslu- og gagnaskil fyrir hönd LH til opinberra aðila, m.a. Fjármálaeftirlitsins og Seðlabanka Íslands. LH tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við reglur sem sjóðirnir hafa undirritað sín á milli. Reglur um skiptingu kostnaðar taka líka til skiptingu sameiginlegs kostnaðar milli A-deildar, B-deildar og Séreignar LSR.

LSR heldur utan um réttindi fyrrum alþingismanna og ráðherra og annast lífeyrisgreiðslur til þeirra fyrir hönd ríkissjóðs. Þá sér LSR jafnframt um utanumhald réttinda og greiðslu eftirlauna fyrir Eftirlaunasjóð starfsmanna Útvegsbanka Íslands (ESÚÍ). Ríkissjóður og ESÚÍ taka þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við sérstakar reglur sem sjóðirnir hafa undirritað sín á milli.

Skipting kostnaðar niður á deildir LSR og þá sjóði og aðila sem þiggja þjónustu af LSR:

	2016	2015
A-deild LSR	410.659	344.962
B-deild LSR	463.433	437.612
Séreign LSR	9.660	8.942
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga	78.348	71.026
Ríkissjóður og ESÚÍ	19.483	15.871
	981.584	878.413

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður A-deildar LSR nam 414,4 milljónum kr. á árinu 2016. Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu fyrir Virk starfsendurhæfingarsjóð nam 3,7 milljónum kr. og hefur sú fjárhæð verið færð á móti kostnaði ársins.

Skýringar

Heildarlaun stjórnar, endurskoðunarnefndar, framkvæmdarstjóra og lykilstarfsmanna sundurliðast þannig:

Stjórnar- og nefndarstörf:	2016	2015
Gunnar Björnsson (formaður 2016, varaformaður 2015)	3.497	2.159
Þórveig Þormóðsdóttir (varaformaður 2016, stjórnarmaður 2015)	2.623	1.439
Árni Stefán Jónsson (stjórnarmaður 2016, formaður 2015)	1.748	2.827
Áslaug María Friðriksdóttir (stjórnarmaður)	1.748	1.323
Guðlaug Kristjánsdóttir (stjórnarmaður)	0	1.439
Guðrún Ögmundsdóttir (stjórnarmaður)	1.748	1.439
Unnur Pétursdóttir (stjórnarmaður)	1.748	0
Viðar Helgason (stjórnarmaður)	1.748	1.439
Þórður Á. Hjaltested (stjórnarmaður)	1.748	1.439
Kristín Á. Guðmundsdóttir (varamaður í stjórn)	68	0
Oddur Jakobsson (varamaður í stjórn)	0	32
Stefanía Bjarnadóttir (varamaður í stjórn)	68	0
Stefán Aðalsteinsson (varamaður í stjórn)	34	0
Sverrir Jónsson (varamaður í stjórn)	135	321
	16.913	13.857
Endurskoðunarnefnd:	2016	2015
Hallgrímur Snorrason (formaður endurskoðunarnefndar)	1.053	932
Marianna Jónasdóttir	527	466
Trausti Hermannsson (hætti 30.06.2016)	235	466
Þórveig Þormóðsdóttir (byrjaði 01.07.2016)	291	0
	2.106	1.864
Framkvæmdastjóri og lykilstarfsmenn:	2016	2015
Framkvæmdastjóri LSR og LH, Haukur Hafsteinsson	25.976	23.631
Forstöðumaður áhættustýringar	16.018	15.236
Forstöðumaður eignastýringar	19.677	4.298
Skrifstofu- og fjármálastjóri	18.926	16.730
Forstöðumaður upplýsingatækni	16.018	15.308
	96.615	75.203

Forstöðumaður eignastýringar tók við starfinu þann 1. október 2015. Launafjárhæðin á árinu 2015 miðast við þann tíma.

Auk launagreiðslna hér að ofan fékk framkvæmdastjóri LSR og LH greiðslur sem stjórnarmaður í Landsamtökum Lífeyrissjóða og námu þær 1.313 þúsund kr. á síðasta ári. Þá fékk forstöðumaður eignastýringar greiðslur vegna setu í fjárfestingarráðum að fjárhæð 3.180 þúsund kr. á árinu 2016.

Skýringar

Skipting launa stjórnar, endurskoðunarnefndar, framkvæmdastjóra og lykilstarfsmanna niður á sjóði ásamt þóknun til innri og ytri endurskoðanda vegna ársins 2016:

	A-deild LSR	B-deild LSR	LH	Samtals
Stjórn LSR og nefndarstörf	7.848	9.065	0	16.913
Endurskoðunarnefnd	921	1.035	149	2.106
Framkvæmdastjóri LSR og LH	11.364	12.771	1.841	25.976
Lykilstarfsmenn LSR	32.780	37.859	0	70.639
Ytri endurskoðandi	5.147	5.784	834	11.765
Innri endurskoðandi	3.415	3.838	553	7.807

Hlutur sjóðsins í þóknun til ytri endurskoðanda sjóðsins:	2016	2015
Fjárhagsendurskoðun ársreiknings og tengd verkefni	5.147	3.742

Ríkisendurskoðun sér um fjárhagsendurskoðun sjóðsins. Kostnaður vegna endurskoðunarvinnu á árunum 2015 og 2016 var borinn uppi af fjárveitingu til Ríkisendurskoðunar í fjárlögum.

Hlutur sjóðsins í þóknun til innri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2016	2015
Innri endurskoðun	2.832	2.721
Önnur þjónusta	583	203
	3.415	2.924

Þóknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:	2016	2015
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu og tengd verkefni	1.328	1.686
Önnur þjónusta	20	334
	1.348	2.021

8. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend hlutabréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
Marel hf	4,7%	8.164.800	4.162.350	7.275.450
Icelandair Group hf	6,9%	7.890.960	1.370.074	11.398.800
Össur hf	4,5%	7.725.900	4.568.016	7.614.250
Reitir fasteignafélag	10,3%	6.950.790	2.316.034	6.313.475
Hagar hf	9,8%	6.085.800	2.058.843	4.641.280
Eimskipafélag Íslands hf	6,0%	3.612.000	2.828.441	3.313.485
N1 hf	9,3%	2.999.250	1.738.051	1.111.362
HB Grandi hf	6,0%	2.811.900	3.434.529	3.567.480
Síminn hf	7,6%	2.245.775	778.837	2.660.700
EIK fasteignafélag hf	5,1%	1.872.500	101.828	1.641.675
Sjóvá Almennar tryggingar hf	7,2%	1.617.000	1.286.463	1.374.695
Reginn hf	3,8%	1.558.900	977.427	809.480
Tryggingamiðstöðin hf	6,9%	1.315.545	1.069.047	1.137.465
Vátryggingafélag Íslands hf	5,2%	1.053.280	1.237.763	1.111.075
Fjarskipti hf	7,3%	981.687	795.256	938.840
Skeljungur hf	5,4%	768.439	692.390	0
		57.654.526		54.909.512

Skýringar

Óskráð félög og framtakssjóðir:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
Jarðvarmi slhf.	8,3%	1.177.633	1.072.693	1.177.633
Veðskuld II slhf.	12,0%	1.074.467	1.074.467	596.923
FAST-1 slhf.	11,7%	999.367	782.039	782.039
SÍA II slhf.	10,3%	949.458	661.920	614.527
Landsbréf, Veðskuldabréfasjóður	14,9%	382.077	382.078	0
EDDA slhf.	11,8%	292.241	239.471	289.939
Foss Fasteignafélag slhf.	20,0%	256.415	218.461	218.461
FÍ Fasteignafélag slhf.	11,9%	246.060	197.315	162.416
Frumtak 2 slhf.	10,2%	193.730	29.239	116.168
Akur fjárfestingar slhf.	9,0%	188.391	306.485	234.275
Icelandic tourism fund I slhf.	9,7%	183.679	19.417	116.735
Alda Credit Fund slhf.	10,6%	168.928	166.400	159.056
Frumtak slhf.	6,7%	142.896	(3.171)	153.484
Eldey TLH slhf.	12,9%	81.828	91.234	51.618
SF III slhf.	8,8%	69.700	246.813	78.487
SÍA III slhf.	6,7%	26.719	39.224	0
Framtakssjóður Íslands GP hf.	7,4%	533	533	533
SÍA II GP hf.	9,6%	384	384	384
Jarðvarmi GP hf.	9,5%	380	394	380
Eignarhaldsfélag lífeyrissjóða um verðbréfaþing ehf.	2,8%	206	0	206
SF IV slhf.	0,0%	0	(483.916)	504.586
		<u>6.435.094</u>		<u>5.257.849</u>
Eignarhlutar í félögum samtals		<u>64.089.621</u>		<u>60.167.360</u>

Kostnaðarverð í töflu hér að ofan er skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði í viðkomandi félagi, framtakssjóði eða verðbréfasjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Kostnaðarverð er ekki sett fram þar sem eðli og uppbygging fjárfestingarinnar leiðir ekki fram kostnaðarverð sem hægt er að byggja á. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábygð, né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Innlend hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum:

Hlutabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
Framtakssjóður Íslands slhf.	7,4%	1.817.058	630.612	2.566.494
JR Veðskuldabréf I	15,0%	551.161	525.000	0
Alþjóða fasteignasjóðurinn	6,6%	146.386	183.908	171.715
Veðskuldabréfasjóður ÍV	11,3%	90.800	90.800	90.800
Auður I fagfjárfestingsjóður slf	1,6%	57.503	39.455	53.709
Alþjóða framtakssjóðurinn	5,0%	11.162	0	22.617
Stefnir Íslenski Athafnasjóðurinn I	7,1%	7.366	(50.332)	4.803
IEI slhf.	0,0%	0	331.120	976.740
		<u>2.681.436</u>		<u>3.886.878</u>

Skýringar

Skuldabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
Landsbréf, Veltubréf II	7,1%	4.524.818	4.557.627	2.019.636
GAMMA: Credit Fund	18,5%	1.634.821	1.500.004	1.051.588
Virðing, veðskuldabréfasjóður	20,0%	120	(550.662)	40
GAMMA: Iceland Government Bond Fund	0,0%	0	(172.507)	653.540
Júpiter, Ríkisskuldabréfasjóður	0,0%	0	(14.470)	506.069
		<u>6.159.759</u>		<u>4.230.873</u>

Hlutdeildarskírteini í innlendum verðbréfasjóðum samtals 8.841.195 8.117.751

Eignarhlutir í innlendum félögum og sjóðum samtals 72.930.816 72.207.372

Erlend hlutabréf:

Sérgreind hlutabréfasöfn:	*Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
Morgan Stanley		4.497.882	(3.103.446)	3.779.144
EFG Global Equity		2.540.610	1.314.981	2.841.659
ETF Credit Suisse		1.953.438	1.389.372	2.166.797
		<u>8.991.930</u>		<u>8.787.600</u>

* Á ekki við, um sérgreind hlutabréfasöfn í eigu sjóðsins er að ræða og eignahlutur sjóðsins í hverju félagi fyrir sig er óverulegur.

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
MFS FCP Global Equity	2,7%	12.962.016	3.769.317	12.070.365
Vanguard Global Stock Index	1,0%	10.509.225	4.120.662	10.200.166
Schroder Global Core	3,0%	6.572.221	1.090.646	5.865.928
JP Morgan Funds - Global Dynamic C	11,3%	4.760.697	493.210	6.367.591
T. Rowe Price US Large Growth	2,9%	3.873.922	1.455.445	3.784.698
Wellington Global Quality Grow	3,9%	3.444.670	3.675.953	0
Seilern Stryx Fund	6,5%	2.194.504	1.199.291	1.682.200
Vanguard Global Enhanced	9,7%	1.778.057	1.244.441	1.122.875
ACM Global Value	3,3%	1.707.814	1.724.562	270.787
Katla Fund Global Value	6,1%	628.356	503.432	665.743
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	14.689.692	3.624.903	11.583.098
		<u>63.121.174</u>		<u>53.613.450</u>

Hlutdeildarskírteini í skráðum framtaks- og fasteignasjóðum:	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
SVG Diamond Private Equity III	0,7%	470.882	200.220	548.671
Schroder Private Equity III	1,5%	466.025	(602.353)	715.390
Schroder Private Equity IV	1,1%	442.819	(6.068)	586.877
International Private Equity Fund II LP	4,5%	81.917	(393.199)	170.991
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	328.328	(708.464)	524.703
		<u>1.789.971</u>		<u>2.546.632</u>

Skýringar

Hlutdeildarskírteini í óskráðum framtaks- og fasteignasjóðum:

	Eignarhlutur	2016	Kostnaðarverð	2015
AIP Private Markets Fund VI LP	5,6%	1.580.353	1.638.337	1.089.015
Morgan Stanley Global Sec.Op.F	1,9%	999.633	0	973.217
Oberon Credit Investment Fund II	2,6%	975.780	1.124.067	1.142.210
Oberon Credit Investment Fund III	5,8%	665.280	685.780	0
SVG Asia Fund of Funds	3,2%	587.235	360.560	615.787
Landsbanki Private Equity II - B	8,9%	386.520	369.706	409.009
Landsbanki Private Equity II	8,9%	340.740	35.452	572.413
BlackRock Diversified Private Equity III	6,7%	153.263	(152.187)	297.904
Vintage V Europe LP	4,0%	148.700	(108.584)	266.154
Brú II Íslands hf	5,0%	89.218	26.219	89.218
Önnur hlutdeildarskírteini	< 2%	3.321.761	(345.292)	3.673.330
		<u>9.248.483</u>		<u>9.128.256</u>
Erlend verðbréf með breytilegum tekjum samtals		<u>83.151.558</u>		<u>74.075.938</u>
Hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum samtals		<u>156.082.374</u>		<u>142.361.050</u>

9. Skuldabréf

Skuldabréf og útlán metin á gangvirði:

	2016	2015
Íbúðabréf	19.422.807	16.215.549
Ríkisbréf	67.622.488	56.524.784
Skuldabréf lánastofnana	11.203.085	3.658.411
	<u>98.248.380</u>	<u>76.398.745</u>

Skuldabréf og útlán metin á afskrifuðu kostnaðarverði:

	2016	2015
Íbúðabréf	42.642.640	42.243.229
Ríkistryggð skuldabréf	76.961.676	6.575.058
Skuldabréf sveitarfélaga	12.712.429	11.288.373
Skuldabréf lánastofnana	4.679.938	3.234.584
Skuldabréf fyrirtækja	25.354.063	20.263.570
Veðlán	466.578	462.809
Útlán til sjóðfélaga	43.896.816	31.268.600
Niðurfærsla skuldabréfa	(646.856)	(2.586.473)
	<u>206.067.283</u>	<u>112.749.750</u>

Skuldabréf samtals **304.315.664** **189.148.495**

Gangvirði skuldabréfa sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði

310.394.454 197.516.511

Skýringar

10. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:	2016	2015
ISK	375.881.028	255.814.220
USD	76.268.289	67.497.815
EUR	8.285.457	8.251.283
	<u>460.434.774</u>	<u>331.563.317</u>

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:		
Eignir í íslenskum krónum	81,6%	77,2%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	18,4%	22,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

11. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð greinist þannig:

	Fasteign til eigin nota	Aðrir rekstrar- fjármunir	2016	2015
Heildarverð í ársbyrjun	467.116	36.694	503.810	503.938
Viðbætur á árinu	0	1.864	1.864	2.686
Uppsafnaðar afskriftir í ársbyrjun	(23.190)	(14.263)	(37.453)	(27.183)
Afskrifað á árinu	<u>(7.007)</u>	<u>(5.948)</u>	<u>(12.955)</u>	<u>(13.083)</u>
Bókfært verð í árslok	<u>436.919</u>	<u>18.347</u>	<u>455.266</u>	<u>466.358</u>

Fasteigna- og vátryggingamat greinist þannig í lok árs:

	Fasteignamat		Vátryggingamat	
	2016	2015	2016	2015
Fasteign til eigin nota	280.300	255.750	351.100	353.550

12. Áfallin lífeyrisskuldbinding

	2016	2015
Hlutdeild í lífeyrisskuldbindingu vegna starfsmanna LSR sem greiða til B-deildar LSR	69.485	52.945

13. Aðrar skuldir

	2016	2015
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	140.457	112.500
Aðrar skuldir	<u>37.407</u>	<u>77.017</u>
	<u>177.864</u>	<u>189.516</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða samtryggingardeildar sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá Fjármálaeftirlitinu og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatöflur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs. Forsendur eru óbreyttar milli ára.

Lífs- og dánarlíkur miða við reynslu áranna 2010 til 2014 á Íslandi. Örorkulíkur eru 60% af meðalörorkulíkum 17 íslenskra lífeyrissjóða árin 1998 til 2002.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu

Eignir	2016	2015
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	758.809.306	588.940.288
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	588.940.288	518.401.459
Breyting á endurmetinni eign á árinu	169.869.018	70.538.829
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	738.191.712	649.159.690
Skuldbindingar í ársbyrjun	649.159.690	574.029.409
Breyting á skuldbindingu á árinu	89.032.021	75.130.282
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	80.836.997	(4.591.453)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar	2016	2015
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	335.226.523	294.349.559
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	19.368.063	16.712.157
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	24.817.949	22.231.190
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(4.882.187)	(4.223.736)
Hækkun vegna breytinga á lífs- og dánarlíkum	5.028.398	0
Hækkun vegna annarra breytinga	3.737.064	6.157.354
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	383.295.810	335.226.523

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð, sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2016	2015
Innlendir framtakssjóðir	6.047.653	5.652.542
Erlendir framtakssjóðir	7.336.508	8.427.161
	13.384.160	14.079.703

Skýringar

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2016	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	156.082.374			156.082.374	156.082.374
Skuldabréf	98.248.380	43.379.775	162.687.509	304.315.664	310.394.454
Aðrar fjárfestingar	94.621			94.621	94.621
Fjáreignir samtals	254.425.375	43.379.775	162.687.509	460.492.659	466.571.449

Fjárfestingar í árslok 2015	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	142.361.050			142.361.050	142.361.050
Skuldabréf	76.398.745	30.956.176	81.793.574	189.148.495	197.516.511
Aðrar fjárfestingar	53.772			53.772	53.772
Fjáreignir samtals	218.813.567	30.956.176	81.793.574	331.563.317	339.931.333

16.2 Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar, sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2016	234.270.271	0	20.155.105	254.425.375
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2015	197.940.139	504.586	20.368.842	218.813.567

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kaupþilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraraðilum fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða, söluréttur eða verðmat sjóðsins byggt á afkomu viðkomandi félags eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á árinu 2016 eru eftirfarandi:

Staða í upphafi árs	20.368.842
Keypt á árinu	4.156.312
Selt á árinu / afborganir	(4.023.520)
Vextir og matsbreyting	(346.529)
Staða í lok árs	20.155.105

17. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna sjóðsins og áhættustýring byggir á leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingadeilda lífeyrissjóða og leiðbeinandi tilmælum FME nr. 2/2013, um áhættustýringu (eftirlitskerfi) vörsluaðila séreignarsparnaðar. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, sem og reglugerð nr. 916/2009, um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Áhætta sjóðsins er flokkuð í eftirfarandi fimm yfirflokka:

1. Fjárhagslega áhættu (markaðsáhættu).
2. Mótaðilaáhættu.
3. Lífeyrstryggingaráhættu.
4. Lausafjárahættu.
5. Rekstraráhættu.

17.1. Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxtaáhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu og g) áhættu vegna eigna utan efnahagsreiknings.

a) Vaxtaáhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Vaxtaáhættuna er unnt að mæla með meðallíftímaaðferð (e. Duration Based Method) sem og breytingu á virði safnsins vegna breytinga á stýrivöxtum og vaxtabreytinga á íslenskum ríkisverðbréfum. Vaxtaáhættan tengist einnig mati á skerðingaráhættu, verðbólguáhættu og ósamræmisáhættu.

Til að fylgjast með vaxtaáhættunni þá er ársfjórðungslega reiknaður út meðallíftími skuldabréfa í safni sjóðsins og borinn saman við stefnu.

b) Uppgreiðsluáhætta

Hættan á að skuldabréf með föstum vöxtum verði greitt upp fyrir gjalddaga og að lífeyrissjóðurinn fái ekki þá ávöxtun sem stefnt er að. Samkvæmt reglum sem Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga hefur gefið út er uppgreiðsluáhætta skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

c) Markaðsáhætta

Hætta á lækkun markaðsvirðis verðbréfa með breytilegar tekjur, svo sem hlutabréfa og hlutdeildarskírteina verðbréfasjóða. Mælikvarði á markaðsáhættu slíkra verðbréfa er jafnan flökt ávöxtunar verðbréfa, reiknað sem frávik ávöxtunar.

Til að meta markaðsáhættu eru ársfjórðungslega reiknuð út fyrir hvert innlent hlutabréf og hvern erlendan sjóð í safni eftirfarandi gildi:

1. Staðalvik mánaðarlegrar ávöxtunar
2. Beta stuðull (e. beta)
3. Eltiskekkja (e. tracking error)
4. Upplýsingahlutfall (e. information ratio)
5. Sharpe hlutfall (e. Sharpe ratio)
6. Mesta mánaðarlega lækkun
7. Fylgni við viðmið

Til að fylgjast með markaðsáhættu þá er reglulega fylgst með virði verðbréfa með breytilegar tekjur og borið saman við hvort hlutfall þeirra sé í samræmi við fjárfestingarstefnu. Í eftirfarandi töflu sjást hvernig markaðsvirði eignaflokkana er miðað við fjárfestingastefnu. Vikmörk fjárfestingarstefnu er tilgreind í sviga þar sem við á.

Hlutabréfaeign			Hlutfall	Hlutfall
	2016	2015	2016	2015
Innlend hlutabréf (10% - 23%)	64.062.901	60.008.304	13,0%	17,2%
Erlend hlutabréf (10% - 40%)	72.113.104	62.401.050	14,6%	17,9%
Sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	13.746.609	15.720.823	2,8%	4,5%
Samtals eignahlutir í félögum og sjóðum	149.922.615	138.130.177	30,4%	39,7%
Fjárfestingar og handbært fé alls	493.299.952	348.338.600	100,0%	100,0%

d) Gjaldmiðlaáhætta

Hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla (stýring ISK) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Þá er áhættan helst fólgin í gengisflökti ISK gagnvart öðrum myntum og samdreifni (e. covariance) milli þeirra. Lífeyrissjóðum er heimilt að fjárfesta fyrir allt að 50% af hreinni eign í erlendum fjármálaafurðum, sbr. 6. mgr. 36. gr. laga nr. 129/1997, án tillits til afleiðusamninga, svo sem gjaldmiðlavarnasamninga.

Eftirfarandi tafla sýnir skráð kaupgengi þeirra gjaldmiðla í árslok sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins þar sem horft er á undirliggjandi eignir erlendra hlutdeildarskírteina og sérgreindra safna.

Kaupgengi er skv. opinberri skráningu Seðlabanka Íslands.

Mynt	2016	2015
USD	112,55	129,28
EUR	118,80	140,93
JPY	0,96	1,07
GBP	138,57	191,59
CHF	110,50	130,40

Til að fylgjast með gengisáhættu er fylgst ársfjórðungslega með hlutfalli erlendra eigna sjóðsins og erlendra hlutabréfa ásamt því að reiknuð er samdreifni helstu gjaldmiðla í eignasafni. Vikmörk fjárfestingarstefnu eru tilgreind í sviga.

Skýringar

Erlend eign			Hlutfall	Hlutfall
	2016	2015	2016	2015
Erlend hlutabréf (10% - 40%)	72.113.104	62.401.050	14,6%	17,9%
Samtals erlendar eignir (20% - 40%)	83.151.558	74.075.938	16,9%	21,3%
Fjárfestingar og handbært fé alls	493.299.952	348.338.600	100,0%	100,0%

Skipting erlendra hlutabréfa í hlutfalli af eignum:	2016	2015
USD	59,7%	52,2%
EUR	16,1%	19,9%
JPY	3,8%	7,2%
GBP	5,4%	6,1%
CHF	3,4%	3,2%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	11,6%	11,3%
	100,0%	100,0%

e) Ósamræmisáhætta

Hættan á ósamræmi í breytingum á markaðsverði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Verðtrygging er dæmi um áhættuþátt. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar en eignasafn er sjaldnast verðtryggt að fullu.

Árlegt álagspróf sem gert er að forskrift FME er nýtt til að fylgjast með ósamræmisáhættu sjóðsins.

f) Verðbólguáhætta

Hættan á að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram 3,5% raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Til að fylgjast með verðbólguáhættu er hlutfall verðtryggðra eigna sjóðsins borið saman við stefnu ársfjórðungslega. Vikmörk fjárfestingarstefnu er tilgreind í sviga þar sem við á.

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:			Hlutfall	Hlutfall
	2016	2015	2016	2015
Verðtryggð skuldabréf (30% - 100%)	222.223.538	126.166.264	45,0%	36,2%
Óverðtryggð skuldabréf	99.159.186	69.505.696	20,1%	20,0%
Fjárfestingar og handbært fé alls	493.299.952	348.338.600	100,0%	100,0%

g) Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hættan á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Sem dæmi eru framvirkir samningar og skuldbindingar í innlendum og erlendum framtakssjóðum. Staða þeirra er þó tilgreind í skýringum og sumir sjóðir birta fjárhæðir samninga. Breytingar eru færðar í rekstrarreikning og geta valdið verulegum breytingum á ávöxtun

Til að fylgjast með þessari áhættu eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ófjárfestar skuldbindingar í sjóðum um sameiginlega fjárfestingu. Sjá nánari umfjöllun í skýringarlið nr. 16.

Skýringar

17.2. Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er skilgreind sem hættan á því að gagnaðili fjármálagernings uppfylli ekki ákvæði hans. Með mótaðilaáhattu er átt við að útgjafendur verðbréfa, svo sem lántakendur eða fyrirtæki, verði gjaldþrota eða hæfi mótaðilans til greiðslu versni verulega. Áhættan á gjaldþroti tiltekins skuldara er metin, eða að tap/greiðsludráttur verði af útlánnum. Öll skuldabréf eru áhættumetin við kaup. Einnig þarf að meta skuldara eftir þrepum, þ.e. hversu líklegt er að viðkomandi skuldari geti ekki mætt skuldbindingum sínum miðað við sveiflur í rekstrarumhverfi útgefanda.

Metin er mótaðilaáhætta stærstu útgefenda skuldabréfa (>2% af heildareignum) m.t.t. líkinda á greiðslufalli að einhverju eða öllu leyti. Íslenska ríkið og íslensk sveitarfélög eru undanskilin þessu eftirliti. Árið 2016 féll ekkert félag undir þetta.

Vanskil útlána og skuldabréfa greinast þannig:	2016		2015	
	2016	2015	Hlutfall 2016	Hlutfall 2015
Útlán til sjóðfélaga	134.000.436	114.795.171	0,31%	0,37%
Önnur skuldabréf	392.645.420	15.889.420	0,15%	0,01%
Vanskil samtals	526.645.856	130.684.591	0,17%	0,07%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2015	2.586.473
Í árslok 2016	646.856
Breyting á niðurfærslu	(1.939.617)

17.3. Lífeyrstryggingaráhætta

Með skuldbindingaáhættu er átt við þann ójöfnuð sem getur skapast í áföllnum og framtíðarskuldbindingum í hlutfalli við núverandi verðbréfaeign auk framtíðartekna iðgjalda. Gæta skal að skuldbindingaáhættu með því að halda eignum jöfnum skuldbindingum yfir líftíma sjóðsins. Árlega skal stjórn lífeyrissjóðs láta fara fram tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðsins í samræmi við 39. gr. laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og ákvæði reglugerðar sem ráðherra setur. Í reglugerð skal kveðið á um almennar tryggingafræðilegar forsendur. Athugun skal framkvæmd af tryggingastærðfræðingi eða öðrum þeim sem hlotið hefur viðurkenningu FME til slíks starfs, sbr. lög nr. 100/2016 um váttryggingastarfsemi. Fyrir 1. júlí ár hvert skal senda FME tryggingafræðilega athugun. Undir þennan áhættuþátt fellur einnig álagspróf til FME.

Álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Athuga ber að samkvæmt reglum FME um álagspróf þá er rekstrarkostnaður ekki meðhöndlaður eins og í tryggingafræðilegri úttekt hans sem veldur því að tryggingafræðilega staða sjóðsins er aðeins önnur en þar. Hér er hún 1,2% betri.

Niðurstöður álagsprófs:

	Tryggingafræðileg staða		Breyting tryggingafræðilegrar stöðu	
	2016	2015	2016	2015
Núverandi staða	4,0%	(8,8%)		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%	(4,6%)	(16,2%)	(8,6%)	(7,5%)
Líftöflur hliðrast um 2 ár	(1,6%)	(13,7%)	(5,6%)	(4,9%)
Örorkulíkur auknar um 10%	3,3%	(9,4%)	(0,7%)	(0,6%)
Vísitala neysluverðs hækkun ársins aukin um 0,5%	3,8%	(8,9%)	(0,2%)	(0,2%)
Gengisvísitala lækkar um 10%	2,6%	(9,9%)	(1,3%)	(1,2%)
Sjóðfélagalán lækka um 10%	3,3%	(9,2%)	(0,6%)	(0,5%)
Markaðsskuldabréf lækka um 10%	0,4%	(11,3%)	(3,6%)	(2,5%)
Erlend hlutabréf lækka um 10%	2,8%	(9,9%)	(1,1%)	(1,1%)
Innlend hlutabréf lækka um 10%	3,1%	(9,7%)	(0,9%)	(1,0%)

Skýringar

17.4. Lausafjánhætta

Hættan á að sjóðurinn hafi ekki nægilegt laust fé til að standa við nauðsynlegar greiðslur, sem dæmi:

- a) greiða lífeyri samkvæmt samþykktum
- b) gera upp verðbréfavíðskipti sem hann hefur stofnað til
- c) greiða fyrir rekstur á sjóðnum.

Ástæður þess geta verið margvíslegar, meðal annars minni greiðslur launagreiðenda upp í skuldbindingar og óvænt útstreymi fjár.

Lausafjánhættu er skipt í seljanleikaáættu annars vegar og útstreymisáættu hins vegar. Seljanleikahættan lýtur að því að ekki takist að selja verðbréf eða innleysa fjármálagerninga á nógu skömmum tíma nema undir matsvirði, sem þar með leiðir af sér tap. Til að fylgjast með er þess gætt að hlutfall auðseljanlegra eigna fari ekki undir skilgreind mörk í fjárfestingarstefnu. Útstreymisáættu vísar hins vegar til hættunnar á að eignir renni hraðar úr sjóðnum en ráð var fyrir gert. Til að fylgjast með þessari hættu er reglulega farið yfir greiðsluflæði sjóðsins. Auðseljanlegar eignir eru skilgreindar sem allar eignir utan sjóðfélagalána og sjóði um sameiginlega fjárfestingu. Í fjárfestingarstefnu er lágmark auðseljanlegra eigna sett í 30% og í árslok 2016 var hlutfall þeirra vel yfir, eða 80,9%.

A-deild LSR er sjóður í innborgunarfasa, eins og sést í meðfylgjandi töflu. Hlutfall lífeyris af iðgjöldum er einungis 20,4% fyrir árið 2016 og dregur það úr lausafjánhættu sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	2016	2015
Lífeyrir	5.063.088	4.413.234
Iðgjöld	24.814.547	22.240.067
Lífeyrisbyrði	20,4%	19,8%

17.5. Rekstraráhætta

Huga þarf að allri rekstraráhættu tengdri starfsemi sjóðsins. Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan vegna taps sem er afleiðing af ófullnægjandi eða ónothæfum innri verkferlum, starfsmönnum, kerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Áhætta vegna svika í rekstri, hvort heldur vegna starfsmanna eða utanaðkomandi áhrifa gætu valdið sjóðnum fjárhagslegu tjóni. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmis konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

18. Áhrif upptöku á reglum FME nr. 335/2015 á ársreikning sjóðsins

Ársreikningur þessi eru fyrstu reikningsskil sjóðsins sem gerð eru í samræmi við reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við grundvöll og aðferðir sem lýst er í skýringu 2. Hér er gerð grein fyrir áhrifum á mat og framsetningu einstakra liða reikningsskilaanna í ársreikninginn vegna upptöku á nýju reglum. Fyrri reikningsskil voru gerð í samræmi við eldri reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000. Þar sem um er að ræða heildstæða breytingu á reikningsskilaaðferðum er varðar flokkun, framsetningu og mat fjölmargra liða reikningsskilaanna, eru afturvirk áhrif breytinga vegna fyrri tímabila sýnd í ársreikningnum á þá liði sem verða fyrir breytingum vegna reikningsskilaaðferða.

Yfirfærsla í reikningsskil samkvæmt nýju reglum er 1. janúar 2015. Lífeyrissjóðurinn gerir upphafsefnahagsreikning sinn miðað við þann dag. Reikningsskil þessi miðast við 31. desember 2016. Gildistökudagur nýju reglnanna er 1. janúar 2015, með möguleika á frestun upptöku til 1. janúar 2016, sem sjóðurinn nýtti sér.

Áhrif breytinganna snúa annars vegar að breytingu á mati ákveðinna fjármálagerna og hins vegar á breytingu á framsetningu ýmissa liða efnahagsreiknings og yfirlits um breytingu á hreinni eign. Kröfur eru gerðar um ítarlegri skýringar vegna áhættustýringar og stjórnarháttanna. Framsetning sjóðstreymis breytist verulega sem og að gerðar eru ítarlegri kröfur um skýringar m.a. um þóknarir til fjármálafyrirtækja.

a) Breyting á mati. Samkvæmt fyrri reglum færði sjóðurinn öll skuldabréf á afskrifuðu kostnaðarverði. Í nýjum reglum er meginreglan sú að færa alla fjármálagerna á gangvirði, það þýðir að bókfærð skuldabréf breytist í takt við ávöxtunarkröfu á hverjum tíma. Þó er áfram heimilt að færa skuldabréf sem halda á til gjalddaga á afskrifuðu kostnaðarverði. Stjórnendur sjóðsins hafa ákveðið að bókfæra meginhluta skuldabréfa sinna áfram á afskrifuðu kostnaðarverð eða í flokkinn haldið til gjalddaga. Það á þó ekki við um alla skuldabréfaflokka, því stjórn sjóðsins samþykkti í júní 2016 með skjalfestri stefnu, að flokka 25% af íbúðabréfum 31.12.2015 á gangvirði. Sértryggð skuldabréf fjármálafyrirtækja og verðtryggð og óverðtryggð ríkisskuldabréf eru færð á gangvirði. Matsbreyting sem leiðir af breytingu mats framangreindra skuldabréfaflokka úr afskrifuðu kostnaðarverði í gangvirði skýrir þá breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem sett er fram í eftirfarandi töflum. Matsbreytingin hefur ekki áhrif á tryggingafræðilega stöðu.

b) Tryggingafræðileg staða. Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, er nú sett fram í fyrsta sinn sem aðalyfirlit. Í fyrri reikningsskilareglum voru upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu eingöngu settar fram í skýringum. Aðferðafræði við mat á tryggingafræðilegri stöðu er óbreytt m.v. fyrri reikningsskil.

c) Breyting í framsetningu. Fjölmargar breytingar eru gerðar á flokkun og framsetningu liða í efnahagsreikningi og yfirliti um breytingu á hreinni eign. Flokkun fjárfestinga í efnahagsreikningi er m.a. breytt og jafnframt framsetning tekna af þeim. Innheimtuþóknarir vegna aðila sem standa að sjóðnum eru nú dregnar frá rekstrarkostnaði en voru áður undir liðnum aðrar tekjur. Í eftirfarandi töflum er leitt fram hvar helstu breytingar vegna framsetningar koma fram. Breyting á framsetningu hefur engin áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris.

18.1. Afstemmingar á milli reikningsskilaaðferða samkvæmt reglum nr. 335/2015 og fyrri reikningsskilaaðferða

Eftirfarandi afstemmingar sýna áhrifin af innleiðingu á nýjum reglum um ársreikninga lífeyrissjóða.

Hrein eign til greiðslu lífeyris:

	<u>1.1.2015</u>	<u>31.12.2015</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris samkvæmt áður birtum reikningsskilum ..	295.958.275	343.414.095
Breytingar á reikningshaldslegu mati skuldabréfa	<u>4.839.303</u>	<u>6.941.024</u>
Hrein eign til gr. lífeyris sbr. reglur nr. 335/2015	<u>300.797.578</u>	<u>350.355.119</u>

Við upptöku nýrra reglna nr. 335/2015 hefur sjóðnum verið gefin heimild til að færa skuldabréf sín á gangvirði eða afskrifuðu kostnaðarverði. Fyrri reglur gerðu ráð fyrir að öll skuldabréf væru færð á afskrifuðu kostnaðarverði. Sundurliðun á skiptingu gangvirðis skuldabréfa eftir stigum með heimildum nýrra reglna er að finna í skýringu 16.2.

Skýringar

Afstemming á breytingum úr reglum FME nr. 55/2000 (fyrrri reikningsskilaaðferðir) í nýjar reglur nr. 335/2015

Efnahagsreikningur 1. janúar 2015

Samkvæmt fyrri reglum nr. 55/2000	1.1.2015	Breyting á framsetningu	Matsbreyting	1.1.2015	Samkvæmt nýjum reglum nr. 335/2015
Eignir					
Fjárfestingar			Fjárfestingar		
Húseignir og lóðir	450.933	139.998.784	0	140.449.716	Eignarhlutir í félögum og sjóðum
Verðbréf með breytill. tekjum	112.487.643	29.460.915	4.839.303	146.787.861	Skuldabréf
Verðbréf með föstum tekjum	140.449.716	(140.449.716)	0	0	
Veðlán	29.460.915	(29.460.915)	0	0	
Aðrar fjárfestingar	82.600	0	0	82.600	Aðrar fjárfestingar
Fjárfestingar	282.931.806	(450.933)	4.839.303	287.320.177	
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	1.435.626	0	0	1.435.626	Kröfur á launagreiðendur
Aðrar kröfur	10.020	0	0	10.020	Aðrar kröfur
Kröfur	1.445.646	0	0	1.445.646	
Aðrar eignir			Ýmsar eignir		
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	25.822	450.933	0	476.755	Varanlegir rekstrarfjármunir
Sjóður og veltiinnlán	12.389.173	(12.389.173)	0	0	
Aðrar eignir	12.414.995	(11.938.240)	0	476.755	
		12.389.173	0	12.389.173	Handbært fé
Eignir samtals	296.792.447	0	4.839.303	301.631.750	Eignir samtals
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	44.382	0	0	44.382	Áfallin lífeyrisskuldbinding
Framv. gjaldmiðlavarnasamn.	532.309	0	0	532.309	Afleiðuskuldir
Aðrar skuldir	257.481	0	0	257.481	Aðrar skuldir
Skuldir	834.172	0	0	834.172	
Hrein eign til greiðslu lífeyris	295.958.275	0	4.839.303	300.797.578	Hrein eign til greiðslu lífeyris

Skýringar

Efnahagsreikningur 31. desember 2015

Samkvæmt fyrri reglum nr. 55/2000	31.12.2015	Breyting á framsetningu	Matsbreyting	31.12.2015	Samkvæmt nýjum reglum nr. 335/2015
Eignir					
Fjárfestingar					
Húseignir og lóðir	443.926	141.917.124	0	142.361.050	Eignarhlutir í félögum og sjóðum
Verðbréf með breytill. tekjum	142.361.050	39.846.421	6.941.024	189.148.495	Skuldabréf
Verðbréf með föstum tekjum	150.788.486	(150.788.486)	0	0	
Veðlán	31.418.985	(31.418.985)	0	0	
Aðrar fjárfestingar	53.772	0	0	53.772	Aðrar fjárfestingar
Fjárfestingar	325.066.219	(443.926)	6.941.024	331.563.317	
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	1.769.123	0	0	1.769.123	Kröfur á launagreiðendur
Aðrar kröfur	23.499	0	0	23.499	Aðrar kröfur
Kröfur	1.792.622	0	0	1.792.622	
Aðrar eignir					
Rekstrarfjármunir og aðrar efnislegar eignir	22.432	443.926	0	466.358	Varanlegir rekstrarfjármunir
Sjóður og veltiinnlán	16.775.283	(16.775.283)	0	0	Aðrar eignir
Aðrar eignir	16.797.715	(16.331.357)	0	466.358	
	0	16.775.283	0	16.775.283	Handbært fé
Eignir samtals	343.656.556	0	6.941.024	350.597.580	Eignir samtals
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	52.945	0	0	52.945	Áfallin lífeyrisskuldbinding
Aðrar skuldir	189.516	0	0	189.516	Aðrar skuldir
Skuldir	242.461	0	0	242.461	
Hrein eign til greiðslu lífeyris	343.414.095	0	6.941.024	350.355.119	Hrein eign til greiðslu lífeyris

Skýringar

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris á árinu 2015

Samkvæmt fyrri reglum nr. 55/2000	2015	Breyting á framsetningu	Matsbreyting	2015	Samkvæmt nýjum reglum nr. 335/2015
Iðgjöld					
Iðgjöld sjóðfélaga	5.728.259	0	0	5.728.259	Iðgjöld sjóðfélaga
Iðgjöld launagreiðenda	16.502.930	0	0	16.502.930	Iðgjöld launagreiðenda
Réttindafll. og endurgreiðslur	8.878	0	0	8.878	Réttindafll. og endurgreiðslur
Framl. rík. til jöfn. örorkubyrði	165.663	0	0	165.663	Sérstök aukaframlög
Iðgjöld	22.405.730	0	0	22.405.730	
Lífeyrir					
Lífeyrir	4.223.736	0	0	4.223.736	Heildarfjárhæð lífeyris
Annar beinn kostn. v/örorkul.	189.498	0	0	189.498	Beinn kostnaður v/örorkulífeyris
Lífeyrir	4.413.234	0	0	4.413.234	
Fjárfestingartekjur					
Tekjur af eignarhlutum	16.937.829	778.835	0	17.716.664	Hreinar tekjur af eignarhl. í fél. og sjóð.
Tekjur af húseignum og lóðum	0	11.494.951	2.101.721	13.596.672	Hreinar tekjur af skuldabréfum
Vaxtatekjur og gengismunur	12.979.707	(12.979.707)	0	0	Hreinar tekjur af afleiðusamningum
Lækkun á niðurfærslu	(112.504)	112.504	0	0	Vaxtatekjur af bundnum bankainnst.
	0	808.160	0	808.160	Vaxtatekjur af handbæru fé
	0	7.836	0	7.836	Vaxtat. af iðgjöldum og öðrum kröfum
	0	(219.325)	0	(219.325)	Fjárfestingargjöld
Fjárfestingartekjur	29.805.032	3.254	2.101.721	31.910.007	
Fjárfestingargjöld					
Skrifstofu- og stjórnunarkostn.	190.907	(190.907)	0	0	
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostn.	166.207	178.755	0	344.962	Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður
Aðrar tekjur					
Hækkun á hreinni eign á árinu	15.406	(15.406)	0	0	Aðrar tekjur
Hækkun á hreinni eign á árinu	47.455.820	0	2.101.721	49.557.541	Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris
Hrein eign frá fyrra ári	295.958.275	0	4.839.303	300.797.578	Hrein eign frá fyrra ári
Hrein eign í árslok til gr. lífeyris	343.414.095	0	6.941.024	350.355.119	Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris

Kennitölur

19. Fimm ára yfirlit	2016	2015	2014*	2013	2012
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	2,8%	(9,5%)	(9,6%)	(11,7%)	(12,5%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	27,2%	2,7%	1,6%	(2,2%)	(3,3%)
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	4,26%	9,78%	8,73%	10,16%	13,19%
Raunávöxtun.....	2,12%	7,63%	7,62%	6,28%	8,29%
Hrein raunávöxtun.....	2,02%	7,52%	7,50%	6,15%	8,14%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	6,24%	6,08%	5,02%	4,02%	(2,71%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	0,75%	1,59%	2,19%	2,34%	2,80%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	28,757%	36,3%	32,3%	31,8%	26,7%
Skráð skuldabréf.....	40,659%	47,2%	46,6%	48,1%	51,8%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	3,995%	5,5%	7,1%	6,1%	6,4%
Óskráð skuldabréf.....	26,568%	10,9%	14,0%	13,9%	15,0%
Aðrar fjárfestingar.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	81,9%	77,1%	76,4%	75,9%	74,6%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	18,1%	22,9%	23,6%	24,1%	25,4%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	24.575	23.895	23.313	23.066	22.685
Fjöldi lífeyrisþega.....	5.268	4.506	3.709	3.168	2.681
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	61.700	59.522	57.557	55.856	54.207
Stöðugildi **.....	23,0	19,9	19,5	19,8	16,0
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	143.734	22.920	20.681	19.472	18.628
Lífeyrir.....	5.116	4.514	3.644	2.862	2.282
Hreinar fjárfestingartekjur.....	17.722	30.489	23.988	24.453	27.218
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	415	365	341	324	300
Breyting á hreinni eign.....	155.924	48.544	40.698	40.754	43.255
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	59,454%	52,6%	51,1%	49,5%	45,1%
Örorkulífeyrir.....	35,468%	41,7%	42,6%	43,3%	46,3%
Makalífeyrir.....	2,477%	2,7%	3,1%	3,7%	4,4%
Barnalífeyrir.....	2,601%	3,0%	3,2%	3,4%	4,2%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	3,6%	19,7%	17,6%	14,7%	12,3%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	0,3%	1,6%	1,6%	1,7%	1,6%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	4,2%	9,3%	8,7%	10,3%	13,7%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,10%	0,11%	0,12%	0,13%	0,14%

* Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

** Stöðugildi LSR á árinu 2016 voru 49,3 talsins, þar af var hlutdeild A-deildar 23 stöðugildi og B-deildar 26,3.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2016

	2016	2016	2016	2016	2015
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	6.404.932	542.032	842.178	7.789.142	7.088.583
Iðgjöld launagreiðenda	18.413.017	1.605.280	492.307	20.510.604	18.645.916
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(3.402)	(406)	20.671	16.863	52.329
Lífeyrishækkunar	0	14.985.677	0	14.985.677	12.001.539
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga ..	117.230.000	0	0	117.230.000	0
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	200.495	109.511	0	310.007	264.596
Uppgjör og innborganir vegna skuldbindinga ..	0	2.207.829	0	2.207.829	1.453.732
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán ..	0	0	(484.009)	(484.009)	(553.814)
	<u>142.245.042</u>	<u>19.449.923</u>	<u>871.146</u>	<u>162.566.112</u>	<u>38.952.882</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	4.891.954	38.238.582	397.965	43.528.500	37.310.248
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	171.134	26.785	0	197.919	221.273
	<u>5.063.088</u>	<u>38.265.367</u>	<u>397.965</u>	<u>43.726.419</u>	<u>37.531.521</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	(5.705.509)	(7.327.017)	(94.131)	(13.126.657)	27.916.379
Hreinar tekjur af skuldabréfum	15.781.425	5.838.600	21.210	21.641.234	21.081.281
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum	0	0	241.875	241.875	220.662
Vaxtatekjur af handbæru fé	692.438	(26.762)	10.810	676.486	1.032.002
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	4.975	45.368	0	50.343	25.330
Fjárfestingargjöld	(176.280)	(128.309)	(2.563)	(307.152)	(418.651)
	<u>10.597.048</u>	<u>(1.598.120)</u>	<u>177.201</u>	<u>9.176.129</u>	<u>49.857.003</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	410.659	463.433	9.660	883.753	791.516
Önnur gjöld	762	10.220	0	10.981	0
	<u>411.421</u>	<u>473.653</u>	<u>9.660</u>	<u>894.734</u>	<u>791.516</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	147.367.581	(20.887.216)	640.722	127.121.088	50.486.848
Hrein eign frá fyrra ári	<u>350.355.119</u>	<u>229.582.048</u>	<u>13.355.680</u>	<u>593.292.847</u>	<u>542.805.999</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>497.722.700</u>	<u>208.694.832</u>	<u>13.996.403</u>	<u>720.413.935</u>	<u>593.292.847</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2016

	2016 A-deild	2016 B-deild	2016 Séreign	31.12.16 LSR	31.12.15 LSR
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	156.082.374	105.401.729	7.087.450	268.571.553	266.125.415
Skuldabréf	304.315.664	95.672.037	370.507	400.358.207	291.964.234
Bundnar bankainnstæður	0	0	6.180.912	6.180.912	5.622.286
Aðrar fjárfestingar	94.621	57.097	0	151.718	118.327
	<u>460.492.659</u>	<u>201.130.863</u>	<u>13.638.868</u>	<u>675.262.391</u>	<u>563.830.263</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	1.805.878	1.950.315	43	3.756.236	2.942.126
Aðrar kröfur	2.408.952	1.615	14.139	2.424.705	28.130
	<u>4.214.830</u>	<u>1.951.929</u>	<u>14.182</u>	<u>6.180.942</u>	<u>2.970.256</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	455.266	18.347	0	473.613	488.790
Handbært fé	32.807.293	7.526.547	355.392	40.689.232	27.897.329
Eignir samtals	<u>497.970.048</u>	<u>210.627.687</u>	<u>14.008.443</u>	<u>722.606.178</u>	<u>595.186.637</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	69.485	133.170	0	202.655	167.011
Aðrar skuldir	177.864	1.799.685	12.040	1.989.588	1.726.779
Skuldir samtals	<u>247.348</u>	<u>1.932.855</u>	<u>12.040</u>	<u>2.192.243</u>	<u>1.893.790</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>497.722.700</u>	<u>208.694.832</u>	<u>13.996.403</u>	<u>720.413.935</u>	<u>593.292.847</u>

Sjóðstreymi árið 2016

	2016	2016	2016	2016	2015
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld	24.978.685	18.670.139	873.627	44.522.451	38.036.203
Greiðslur vegna lífeyrisauka og skuldbindinga .	24.010.885	0	0	24.010.885	0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	776.652	318.420	20.907	1.115.979	980.761
Aðrar inngreiðslur	103.052	36.719	0	139.770	130.654
	<u>49.869.274</u>	<u>19.025.278</u>	<u>894.533</u>	<u>69.789.085</u>	<u>39.147.619</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	5.035.131	37.975.498	402.229	43.412.858	37.237.466
Rekstrarkostnaður	432.960	491.850	10.309	935.119	756.204
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	1.864	1.864	0	3.727	5.372
Aðrar útgreiðslur	185.283	136.520	2.563	324.365	435.338
	<u>5.655.238</u>	<u>38.605.731</u>	<u>415.101</u>	<u>44.676.071</u>	<u>38.434.381</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>44.214.036</u>	<u>(19.580.453)</u>	<u>479.432</u>	<u>25.113.015</u>	<u>713.238</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.667.733	630.843	28.570	2.327.146	2.500.453
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(33.763.352)	(8.758.235)	(1.735.036)	(44.256.623)	(24.946.975)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	12.433.889	12.055.228	1.459.328	25.948.445	20.079.764
Afborganir höfuðstöls og vaxta skuldabréfa	17.824.398	13.304.542	13.113	31.142.053	31.774.954
Keypt skuldabréf	(44.021.776)	(4.916.625)	0	(48.938.401)	(30.058.291)
Seld skuldabréf	17.797.172	4.391.637	0	22.188.810	9.164.877
Uppgjör afleiðusamninga	0	0	0	0	(638.062)
Ný bundin innlán	0	0	(310.000)	(310.000)	(355.090)
Yfirteknar fullnustueignir	(78.715)	(178.188)	0	(256.902)	(133.071)
Seldar fullnustueignir	37.126	187.670	0	224.797	207.692
Innborgaðar tekjur vegna fullnustueigna	2.880	2.405	0	5.285	2.116
Gjöld vegna fullnustueigna	(2.141)	(4.430)	0	(6.571)	(7.448)
	<u>(28.102.786)</u>	<u>16.714.850</u>	<u>(544.025)</u>	<u>(11.931.962)</u>	<u>7.590.920</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	16.111.250	(2.865.604)	(64.593)	13.181.053	8.309.863
Gengismunur af handbæru fé	(79.239)	(299.814)	(10.096)	(389.150)	64.399
Handbært fé í upphafi árs	<u>16.775.283</u>	<u>10.691.965</u>	<u>430.081</u>	<u>27.897.329</u>	<u>19.523.068</u>
Handbært fé í lok árs	<u>32.807.293</u>	<u>7.526.547</u>	<u>355.392</u>	<u>40.689.232</u>	<u>27.897.329</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2016	2015	2014*	2013	2012
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	3,04%	8,74%	10,12%	10,47%	14,18%
Raunávöxtun.....	0,93%	6,61%	8,99%	6,57%	9,24%
Hrein raunávöxtun.....	0,79%	6,46%	8,91%	6,49%	9,15%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	6,32%	6,53%	5,66%	4,46%	(2,70%)
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	0,74%	1,71%	2,41%	2,45%	2,84%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	34,6%	41,3%	38,9%	36,5%	31,2%
Skráð skuldabréf.....	37,6%	40,2%	38,6%	40,6%	44,2%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	3,8%	4,7%	6,0%	5,4%	5,7%
Óskráð skuldabréf.....	23,0%	12,8%	15,5%	16,4%	17,9%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,9%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Aðrar fjárfestingar.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	75,0%	69,0%	67,5%	68,8%	68,7%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	25,0%	31,0%	32,5%	31,2%	31,3%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	30.324	30.080	29.569	29.491	27.000
Fjöldi lífeyrisþega.....	19.626	18.175	16.880	15.882	14.974
Fjöldi sjóðfélaga í árslok **.....	104.798	102.844	101.400	98.256	96.917
Stöðugildi.....	48,0	45,4	45,3	44,3	40,5
Fjárhæðir á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld.....	164.006	40.029	36.323	34.595	33.824
Lífeyrir.....	44.106	38.568	34.471	31.580	29.984
Hreinar fjárfestingartekjur.....	19.601	48.130	51.594	49.424	60.430
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	891	835	804	825	780
Breyting á hreinni eign.....	138.599	48.786	52.669	51.644	63.494
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	79,6%	77,9%	77,2%	76,8%	75,6%
Örorkulífeyrir.....	6,3%	7,3%	6,9%	6,5%	6,5%
Makalífeyrir.....	13,8%	14,3%	14,8%	15,7%	16,1%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,1%	0,7%	0,6%	1,4%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	26,9%	96,4%	94,9%	91,3%	88,6%
Skrifst. og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	0,5%	2,1%	2,2%	2,4%	2,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	3,0%	8,4%	9,7%	10,0%	13,3%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,14%	0,15%	0,15%	0,17%	0,17%

* Kennitölur vegna árána 2014 og fyrr byggja á útreikningi samkvæmt eldri reglum um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 55/2000.

** Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samanlagður fjöldi allra deilda LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oftari en einu sinni.